

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui
Sauliui Skverneliui

2019-03-25 Nr. S.52

DĖL PASIŪLYMŲ PATEIKIMO

Gerbiamas Ministre Pirmininke,

Lietuvos pramonininkų lūkesčiai 2019 m. pirmajam pusmečiui yra pozityvūs, tačiau tolesnei plėtrai pavojų kelia struktūrinės rizikos vidaus ekonomikoje. Lietuvos pramonės aukščiausio lygio vadovų nuomone, darbo jėgos (tiek kvalifikuotos, tiek ir nekvalifikuotos) trūkumas, verslo aplinkos reguliavimo mechanizmo nestabilumas, sparčiai augančios darbo jėgos sąnaudos yra vieni iš esminių faktorių, kurie Lietuvos pramonininkų konfederacijos (toliau – LPK) apklausoje nurodomi, kaip darantys neigiamą įtaką sėkmingam verslo augimui. O nepakankamas verslo įtraukimas į struktūrinių reformų planavimą bei su socialiniais partneriais neišdiskutuoti Vyriausybės sprendimai dar daugiau didina neapibrėžtumo lygį.

Nors 2019 m. žada daug įtampų, galiausiai viskas grįžta į politinių ir socialinių veikėjų bendradarbiavimą tiek globaliame, tiek nacionaliniame kontekste. Lietuvai, kuri dar niekada taip nepriklausė nuo visuomenės ir politinių veikėjų tarpusavio bendradarbiavimo, – ne išimtis. Taigi imperatyvas gerinti tarpusavio komunikaciją, kažin, ar kada buvo svarbesnis.

Siekdama paskatinti Lietuvos Respublikos valdžios institucijas priimti sprendimus, kurie prisidėtų prie tvarios Lietuvos ekonomikos raidos, didintų Lietuvos konkurencingumą, kurtų palankesnes sąlygas verslui ir skatintų šalies ekonomikos augimą, LPK teikia siūlymus:

I. Gerinti švietimo kokybę, siekiant atliepti darbo rinkos poreikius

- Užtikrinti karjeros planavimo sistemos kokybišką veikimą, kartu su socialiniais partneriais sistemškai sprendžiant karjeros planavimo, valdymo, stebėsenos, metodikos formavimo, profesinio veiklinimo finansavimo ir organizavimo klausimus;
- Užtikrinti visapusišką IRT raštingumo mokymą visuose švietimo sistemos lygmenyse;
- Sukurti skatinantį naudoti pameistrystės įgyvendinimo modelį. Šiuo metu galiojantis pameistrystės modelis neįsibėgėja, nes nėra sukurta kompleksinė finansinių paskatų sistema visoms procese dalyvaujančioms šalims. Reikalinga kuo skubiau patvirtinti verslo bendruomenės lūkesčius atliepiantį „Profesinio mokymo organizavimo pameistrystės mokymo forma tvarkos aprašą“ ir kitus reikalingus teisės aktų projektus, reikalingus efektyviam pameistrystės modelio įgyvendinimui;
- Optimizuoti švietimo įstaigų tinklą;
- Sukurti integralią profesinio orientavimo sistemą.

II. Spręsti darbo jėgos trūkumo problemas

- Tobulinti užimtumo rėmimo priemonės.

Teikiame praktinius pasiūlymus dėl kompleksiško ir efektyvesnio užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo, kuris labiau atlieptų darbo rinkos poreikius, užtikrintų tikslingesnę kompetencijų suteikimą asmenims ir spartesnę bei svarbiausia kokybiškesnę integraciją į

darbo rinką. Manome, kad pagrindiniai sėkmingesnio asmenų integravimo į darbo rinką veiksniai ir dabartinės Užimtumo tarnybos įgyvendinamos sistemos tobulinimo darbai yra:

- Standartizuotas bedarbių asmenybės vertinimas;
- Detalus bedarbių supažindinimas su darbo rinkos situacija (dalyvaujant darbdaviams), vidutiniais mokamais atlyginimais sektoriuose pagal regionus;
- Asmens motyvacijos ir profesinių gebėjimų vertinimas, preliminarių profesinių sričių nustatymas;
- Įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį modelio įtvirtinimas pagrindine ir prioritetine aktyvios darbo rinkos politikos priemone.

Priede Nr. 8 teikiami detalesni paaiškinamojo/plečiamojo pobūdžio paaiškinimai apie kiekvieną siūlytiną tobulinimo veiksmą.

- Nemažinti išmokų buvusiems statutiniams darbuotojams, apsisprendusiems grįžti į darbo rinką;
- Sukurti sistemą, kuri leistų stebėti ir vertinti kiekvieno fizinio asmens per metus valstybei sumokamų mokesčių ir gaunamų išmokų bei kitų naudų balansą. Tai būtų instrumentas teisiniam reguliavimui tobulinti, siekiant užtikrinti teisingesnį apmokestinimą, skatinti grįžimą į darbo rinką ir mokėti mokesčius;
- Sukurti talentų pritraukimo ir išlaikymo sistemą;
- Supaprastinti ir paspartinti darbuotojų iš trečiųjų šalių įdarbinimo procesus;
- Užtikrinti Lietuvos regioninės politikos „Baltojoje knygoje numatytų priemonių įgyvendinimą, siekiant stabdyti emigraciją iš regionų.

III. Toliau mažinti darbo jėgos apmokestinimą

- Toliau mažinti Sodros įmokų tarifą darbo jėgai;
- Tikslinti Sodros „grindų“ taikymo atvejus. Pavyzdžiui, netaikyti jų asmenims, išėjusiems neapmokamų atostogų, taip pat studentams iki 30 m., kurie mokosi nuolatinė studijų programoje. Sodros duomenimis, gruodžio ir sausio mėnesiais dėl įvestų „grindų“ galimai buvo atleista apie 3000 darbuotojų, kurie yra mažų pajamų gavėjai.

IV. Subalansuoti socialinę sistemą

- Susieti Sodros įmokas su asmenine apdraustojo pensijos sąskaita, kad matytųsi asmeninis kaupimas;
- Įteisinti privataus kaupimo galimybes ne tik pensijų, bet ir kitose socialinės apsaugos srityse (sveikatinimo reikmėms, nedarbo, ligos išmokoms), siekiant subalansuoti įmokų ir išmokų sistemą.

V. Didinti produktyvumą, skatinant inovacijas, skaitmeninimą ir robotizaciją

- Sukurti paskatas pramonės skaitmenizavimui
  - Sukurti ir įveikinti nacionalinę Skaitmeninių inovacijų centrų sistemą, teikiančią paslaugas verslui vieno langelio principu;
- Sukurti paskatas ūkio subjektų integravimui į tarptautines vertės grandines:
  - sukurti ir įveikinti Lietuvos inovacinio potencialo ekspansijos (ambasadorių) tinklą, siekiant pritraukti papildomas investicijas į eksperimentinės veiklos ir inovacijų sritį;
  - aktyvinti ūkio subjektų integraciją į tarptautinius technologijų kūrimo ir perdavimo tinklus (KIC, CERN, EEN), stiprinant technologijų kūrimą ir technologijų perdavimą galutiniams naudotojams;
- Sukurti inovacijų paklausos ir pasiūlos skatinimo sistemą;

- Sukurti iki prekybinių pirkimų ir valstybės MTEPI užsakymų finansavimo sistemą, turinčią aiškius efektyvumo vertinimo kriterijus ir rodiklius;
- Sukurti mechanizmą, kad inovatyvūs pirkimai sudarytų nemažiau 5 proc. visų viešųjų pirkimų;
- Sukurti inovacijų paklausos ir pasiūlos skatinimo sistemą:
  - Tobulinti inovacijų politikos koordinavimą ir sprendimų priėmimą, siekiant kokybiškai svaraus šalies ūkio konkurencingumo augimo ir Lietuvos inovacijų paramos ekosistemos įveiklinimo;
  - Naujai įvertinti MTEP ir inovacijų politiką, pertvarkyti šios srities finansavimo schemą, nustatyti ateinančiam laikotarpiui aiškius inovacijų efektyvumo vertinimo kriterijus ir rodiklius.

VI. Mažinti biurokratinę ir administracinę našą

- Mažinti statistinių ataskaitų skaičių ir apimtį, jas konsoliduojant. Pavyzdžiui, sudaryti galimybę vienu paspaudimu pasirašyti keletą įkeltų formų.
- Supaprastinti mokesčių apskaitymo, mokėjimo ir deklaravimo tvarką, supaprastinti ir paspartinti mokesčių susigrąžinimo procedūras. Daugeliu atveju apskaityti mokesť ar pasinaudoti lengvata yra perdėm sudėtinga. Pavyzdžiui, Pelno mokesčio įstatyme įtvirtinta paskata technologiniam atsinaujinimui - atliekant investicijas ir siekiant pasinaudoti lengvata, būtina įrodyti atitikimą begalei kriterijų (turto naujumo, ekonominio efektyvumo ir kt.), todėl net didžiausios įmonės tam samdo konsultantus. Vienos įmonės skaičiavimu, per metus konsultantams išleidžiama 20-25 tūkst. eurų, eikvojami ženklūs vidiniai žmogiškieji ištekliai - apie 4 mėn. pilnu etatu dirbančio žmogaus darbo laikas;
- Užtikrinti vieno langelio principą, teikiant tuos pačius duomenis skirtingoms institucijoms (pvz., GPAIS ir iVAZ duomenų įvedimas). Sumažinti perteklinių dokumentų, teiktinų Viešųjų pirkimų procedūrų metu, skaičių, atsisakant mokesčių ir Sodros pažymų, užtikrinant, kad Viešųjų pirkimų tarnyba ir Centrinė perkančioji organizacija šią informaciją gautų tiesiogiai iš atitinkamų valstybės institucijų;
- Užtikrinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą. Skirtingų institucijų, dažnai net pavaldžių viena kitai, atstovai nėra linkę bendradarbiauti, todėl verslas neretai susiduria su problema, kai institucijos priima sprendimus vangiai, vengia priimti atsakomybę ir siekia nukreipti į kitą instituciją arba pasyviai laukia kitos institucijos veiksmų;
- Tobulinti argumentais grįstą teisėkūros procesą, sukuriant teisės aktų stebėsenos ir vertinimo metodikas, taikant geriausias Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos Sąjungos praktikas;
- Mažinti teisės aktų projektų, svarstomų ir priimamų skubos tvarka, skaičių, aptariant su socialiniais partneriais pakeitimų ar naujo reguliavimo tikslingumą ankstyvojoje teisėkūros proceso stadijoje.

VII. Užtikrinti efektyvų viešojo sektoriaus valdymą

- Plėsti paslaugų ir procedūrų skaitmenizavimą, įtraukiant naujas viešojo administravimo ir privataus sektoriaus sritis: statybos procesų ir procedūrų skaitmenizavimas; notarų paslaugų skaitmenizavimas; finansų sektoriaus inovatyvių paslaugų teikimo skatinimas, kt.; Pavyzdžiui, Statybos įstatyme įteisinti: statinio gyvavimo ciklo sąvoką; skaitmeninių duomenų apie statinį kaupimo prievolę (nuo projektavimo iki griovimo); skaitmeninių duomenų apie statinį perdavimo naujam savininkui prievolę statinio perleidimo atveju;
- Sukurti už e-Valstybės vizijos įgyvendinimą, skaitmenizavimo politikos formavimą ir

skaitmeninės rinkos plėtrą valstybėje atsakingą tarybą (prie Vyriausybės), tokiu būdu užtikrinant informacinių sistemų ir elektroninių paslaugų projektų koordinavimą, horizontalią integraciją ir efektyvų lėšų panaudojimą;

- Didinti gyventojų IRT raštingumą;
- Užtikrinti duomenų, kaupiamų valstybės institucijose, apsaugą. Institucijos kaupia daug ir svarbių verslo subjektų duomenų, kurių saugumas nėra užtikrintas ir esama atveju, kai duomenys neteisėtai perduodami trečiosioms šalims;
- Mažinant valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičių, sutaupyta darbo užmokesčio fondą panaudoti kompetentingų viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio didinimui;
- Gerinti valstybės institucijų duomenų atvirumą, siekiant sukurti atvira duomenimis grindžiamą progresyvų viešąjį sektorių.

Pasiūlymai energetikos, transporto ir aplinkosaugos srityse, miško pramonėje, mokestinės verslo ir teisinės aplinkos gerinimui bei administracinės naštos mažinimui pateikiami pridedamuose prieduose.

PRIDEDAMA:

Priedas Nr. 1 – Pasiūlymai energetikos srityje;

Priedas Nr. 2 – Pasiūlymai mokestinės verslo aplinkos gerinimui;

Priedas Nr. 3 – Pasiūlymai teisinei verslo aplinkai;

Priedas Nr. 4 – Pasiūlymai administracinės naštos mažinimui;

Priedas Nr. 5 – Pasiūlymai transporto srityje;

Priedas Nr. 6 – Pasiūlymai aplinkosaugos srityje;

Priedas Nr. 7 – Pasiūlymai miško pramonėje;

Priedas Nr. 8 – Pasiūlymai užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo tobulinimui.

Prezidentas

Robertas Dargis